

Grażyna Borys

Uprawnienia do emisji gazów cieplarnianych jako przedmiot aukcji

Annales Universitatis Mariae Curie-Skłodowska. Sectio H, Oeconomia 46/4,
33-42

2012

Artykuł został opracowany do udostępnienia w internecie przez Muzeum Historii Polski w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego. Artykuł jest umieszczony w kolekcji cyfrowej bazhum.muzhp.pl, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach
dozwolonego użytku.

GRAŻYNA BORYS

*Uprawnienia do emisji gazów cieplarnianych
jako przedmiot aukcji*

Greenhouse gases emission allowances as an auction item

Słowa kluczowe: aukcja, gazy cieplarniane, uprawnienie, europejski system handlu uprawnieniami

Key words: auction, greenhouse gases, allowance, European Union Emissions Trading Scheme

Wstęp

Aukcja (łac. *auctio* – „powiększenie”) jest jedną z najstarszych form wymiany towarów i usług. W ujęciu słownikowym aukcja to publiczna forma sprzedaży, w której nabywcą zostaje podmiot oferujący najwyższą cenę¹. W myśl Kodeksu cywilnego jest ona, obok przetargu, jednym ze sposobów zawierania umowy, który ma umożliwić osobie zainteresowanej zawarciem umowy wybór kontrahenta proponującego najkorzystniejszą umowę, ocenianą według kryteriów wskazanych przez zainteresowanego (art. 701)². Natomiast w literaturze przedmiotu pojęciu aukcji nadaje się trzy znaczenia. W znaczeniu pierwszym definiuje się ją jako pewien rodzaj instytucji, w drugim jako rodzaj rynku, a w trzecim jako formę gry rynkowej.

Aukcja jako instytucja jest rozumiana jako forma zorganizowania rynku, nazywana klasyczną strukturą rynku formalnego, której atrybut stanowi realizowanie transakcji kupna–sprzedaży:

- w określonym miejscu,

¹ *Słownik wyrazów obcych PWN*, Państwowe Wydawnictwo Naukowe, Warszawa 1971, s. 58.

² Ustawa z dnia 23 kwietnia 1964 r. Kodeks cywilny (Dz. U. nr 16, poz. 93 z późn. zm.).

- w określonym czasie,
- według reguł i zwyczajów precyzowanych w regulaminach³.

W tym ujęciu różni się ona od innych rynków formalnych, a zwłaszcza od przetargów i giełd. Od giełd różni się przede wszystkim tym, że jest formą sprzedaży także dóbr niejednorodnych i niestandardowych, które trzeba zobaczyć w naturze, aby określić ich jakość i wartość. Zatem niektóre towary są kupującym przedstawiane na aukcji do wglądu – najczęściej w formie próbek bądź w całych partiach – tzw. lot, czyli „najmniejszej jednostki transakcyjnej”. Brak wymogu standaryzacji sprawia, że aukcje mogą być wykorzystywane zarówno do sprzedaży pojedynczych towarów unikalnych (np. obrazów, antyków, porcelany itp.), jak i masowych, nieidentycznych pod względem jakości (np. herbaty, tytoniu, kwiatów, futer, zwierząt hodowlanych itp.). Ponadto giełda to forma rynku regulowanego, na którym rywalizuje wielu sprzedawców i wielu nabywców – jej podstawowym zadaniem jest koncentracja w jednym miejscu i czasie wielu sprzedawców i nabywców, podczas gdy na aukcji występuje zwykle jeden sprzedawca i wielu nabywców. Aukcje różnią się także od przetargów jako swoistej instytucji, gdyż nie zawierają elementów negocjacyjnych. Jak wynika z Prawa zamówień publicznych⁴, elementy te są wbudowane w mechanizmy przetargowe.

Przez aukcję rozumie się też konkretny, umiejscowiony rynek. W tym znaczeniu termin ten jest stosowany, gdy mowa np. o aukcji konkretnego obrazu przeprowadzonej w ubiegłym miesiącu w określonym domu aukcyjnym⁵.

Aukcję można także traktować „jako grę, zaś jej uczestników jako graczy, których celem jest najkorzystniejsze nabycie (lub też sprzedaż – w przypadku aukcji dwustronnej – określonego towaru)”⁶. Reguły aukcyjne mogą mieć w takim wypadku zastosowanie do sprzedaży towarów giełdowych, np. energii na towarowych giełdach energii, a także do przetargów, gdy ich organizator jest w stanie kontrolować i wyceniać jakość nabywanego dobra. W szczególności, przy założonym, ustalonym poziomie parametrów jakościowych, gdy jedyne kryterium wyboru stanowi cena, przetarg staje się odwróconą aukcją (*procurement auction, reverse auction*), w której wygrywa uczestnik proponujący najniższą cenę.

Aukcje, podobnie jak wszystkie inne formy rynku, pełnią szereg istotnych funkcji w gospodarce, a mianowicie:

- cenotwórczą – umożliwiają kształtowanie cen na wybrane dobra,
- realokacyjną – realokują środki finansowe i prawa własności,

³ D.T. Dziuba, *Handel aukcyjny. Rynki–metody–technologie*, Difin, Warszawa 2008, s. 12.

⁴ Ustawa z dnia 29 stycznia 2004 r. Prawo zamówień publicznych (Dz. U. z 2007 r., nr 223, poz. 1655 z późn. zm.). Należy zauważyć, że z przetargami można się spotkać nie tylko w przypadku zamówień publicznych, ale i w prywatnej działalności gospodarczej, gdy są przeprowadzane przez prywatne przedsiębiorstwa.

⁵ P. Kuśmierczyk, *Aukcje i przetargi*, Wydawnictwo Uniwersytetu Ekonomicznego we Wrocławiu, Wrocław 2010, s. 14.

⁶ E. Drabik, *Wykorzystanie reguł aukcyjnych do handlu energią w Polsce*, „Przegląd Statystyczny” 2010, z. 4, s. 75.

- integracyjną – tworzą określone relacje na rynku między producentami, sprzedawcami, kupcami, pośrednikami itp.,
- informacyjną – wyniki aukcji informują o uzyskanych cenach, relacjach popytu i podaży; stanowią podstawę do określania tendencji rynkowych,
- barometru gospodarczego.

Ponadto aukcje mogą promować wybrane (nowe) grupy towarów, producentów, twórców, pośredników itp. Na przykład dom aukcyjny – funkcjonujący na rynku dzieł sztuki – tworząc ekspozycje (wystawy), promuje wybrane dzieła i ich twórców. W ostatnich dekadach aukcje są wykorzystywane jako pośrednie mechanizmy ochrony środowiska (np. aukcje praw i kwot połowowych w rybołówstwie i rybactwie śródlądowym czy aukcje uprawnień do emisji zanieczyszczeń do powietrza atmosferycznego). I ta właśnie jeszcze stosunkowo mało znana funkcja aukcji będzie stanowić temat niniejszego opracowania. Jego celem jest próba zaprezentowania stosowania aukcji do alokacji uprawnień do emisji gazów cieplarnianych w ramach systemu EU ETS (European Union Emissions Trading Scheme). Do realizacji tego celu zaproponowano trzy części tematyczne. Część pierwsza stanowi ogólny przegląd przedmiotów obrotu aukcyjnego. W części drugiej jest rozpatrywane „dochodzenie” do aukcji jako podstawowego mechanizmu alokacji uprawnień do emisji gazów cieplarnianych (GHG_s – *greenhouse gases*) w ramach systemu EU ETS, a w trzeciej, ostatniej części przeanalizowano problemy związane z upowszechnieniem aukcji w trzecim okresie funkcjonowania EU ETS.

1. Krótki przegląd przedmiotów obrotu na rynkach aukcyjnych

W praktyce od starożytności wykorzystywane są różnorodne typy aukcji, wydzielone według odrębnych kryteriów (w tym m.in. zasad licytacji, ustalania ceny, zasad dostępu, celu, przedmiotu aukcji, zasięgu oddziaływania itp.). Ze względu na tematykę opracowania w pierwszej części uwaga zostanie skoncentrowana na kryterium przedmiotu aukcji i pośrednio na jej celu.

Obecnie w środowisku internetowym przedmiotem obrotu aukcyjnego mogą być niemal dowolne dobra, zarówno o charakterze masowym, jak i unikatowym. Taka różnorodność jest zresztą obserwowana od starożytności. Z zachowanych opisów Herodota wynika, że ok. 500 r. p.n.e. w Babilonii były organizowane na wsiach coroczne targi (aukcje) niewolnic. Później w Grecji i Rzymie przeprowadzano aukcje trofeów wojennych i schwytanych jeńców. Wraz z upadkiem cesarstwa rzymskiego aukcje na długi okres zniknęły.

W Europie w czasach nowożytnych aukcje prawdopodobnie najwcześniej pojawiły się we Francji – w literaturze wspomina się, że w drugiej połowie XVI stulecia poprzez licytację realizowano sprzedaż mienia osób skazanych na śmierć. Z roku 1674 znana jest pierwsza zarejestrowana aukcja obrazów – w londyńskim Summerset House. Od drugiej połowy XVII w. sprzedają aukcyjną objęto kawę, herbatę, kakao, ryż, cukier, egzotyczne przyprawy i barwniki. W XVII w. Niderlandy stały się miejscem

aukcji obrazów i rysunków. Pod koniec XVIII stulecia powstały domy aukcyjne specjalizujące się w handlu winem. Od 1887 r. znane są holenderskie aukcje owoców i ryb. Od XIX w. coraz częściej i powszechniej wykorzystuje się aukcje do sprzedaży produktów rolnych i hodowlanych. Od przełomu XIX i XX w. w Europie i Ameryce Płn. organizowano aukcje drzew rosnących w lesie, tj. drewna „na pniu”. I ta właśnie metoda dystrybucji praw do różnorodnych zasobów naturalnych rozprzestrzeniła się i utrwaliła. Na przykład aukcyjna forma sprzedaży praw do pól naftowych i gazu ziemnego jest stosowana m.in. w USA, Kanadzie, Wielkiej Brytanii, Norwegii, Brazylii, Wenezueli, Rosji, Nigerii. Mechanizmy aukcyjne w alokacji praw połowowych wykorzystuje się w Islandii, Kanadzie, USA, Australii, Nowej Zelandii, Rosji. Aukcjami w niektórych krajach są objęte przywileje wędkarskie (zwłaszcza odnośnie do łososia atlantyckiego i pstrąga potocznego), w tym m.in. w Kanadzie, Wielkiej Brytanii i USA.

Jednym z „najmłodszych” przedmiotów obrotu objętych handlem aukcyjnym stały się zezwolenia na emisję do powietrza atmosferycznego szkodliwych gazów. Celem tego handlu są przede wszystkim względy natury ekologicznej – ograniczenie emisji tych rodzajów gazów, dla których miejsce emisji nie ma bardzo dużego znaczenia, a istotna jest jej całkowita ilość na danym obszarze. Założenie to spełniają tlenki azotu i siarki oraz tzw. gazy cieplarniane. Pierwsze opracowania dotyczące tego tematu pojawiły się już pod koniec lat 60. ubiegłego stulecia w Stanach Zjednoczonych. Na zlecenie rządowej agencji – National Air Pollution Control Administration – naukowcy Ellison Burton, Edwar Pechan oraz William Sanjour za pomocą modeli matematycznych udowodnili znacząco wyższą efektywność, czyli osiągnięcie tych samych poziomów redukcji emisji przy równocześnie niższym koszcie takiego rozwiązania niż w tradycyjnych metodach ograniczania emisji dla tlenków siarki⁷. Na podstawie tych opracowań, a także w wyniku późniejszych badań, m.in. T. Cockera⁸ i W. Montgomery⁹, w 1990 r. w Stanach Zjednoczonych w ramach programu US Acid Rain Program powstał pierwszy system redukcji zanieczyszczeń oparty na mechanizmach rynkowych. Dotyczył on gazów odpowiedzialnych za tzw. kwaśne deszcze, czyli tlenków siarki i azotu.

Gdy w latach 90. problem globalnych zmian klimatycznych stał się tematem międzynarodowych ustaleń, w ramach Protokołu z Kioto zdecydowano, że redukcji GHG powinno się dokonywać właśnie przy użyciu tego mechanizmu. Jako narzędzie wspierające państwa Unii Europejskiej w wykonywaniu ich zobowiązań wynikających z Protokołu z Kioto został stworzony europejski system handlu uprawnieniami do emisji (EU ETS) – dyrektywą 2003/87/WE Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia

⁷ Za: L. Dębski, *Handel uprawnieniami do emisji dwutlenku węgla jako przykład rynku alternatywnego*, [w:] *Instrumenty klasyczne i alternatywne*, A. Adamska, A. Fierl (red.), Oficyna Wydawnicza SGH, Warszawa 2011, s. 129.

⁸ T.D. Crocker, *The Structuring of Atmospheric Pollution Control Systems. The Economics of Air Pollution*, W.N. Norton & Co., New York 1969.

⁹ W.D. Montgomery, *Markets in Licenses and Efficient Pollution Control Programs*, „Journal of Economic Theory” 1972, vol. 5, no. 3.

13 października 2003 r., ustanawiającą system handlu przydziałami emisji gazów cieplarnianych we Wspólnocie oraz zmieniającą dyrektywę Rady 96/61/WE¹⁰. EU ETS jest obecnie największym na świecie rynkiem pozwoleń na emisję GHG_s. Działa w systemie *cap-and-trade*. System obejmuje trzy okresy rozliczeniowe:

- lata 2005–2007,
- lata 2008–2012,
- lata 2013–2020.

Rynek uprawnień do emisji GHG_s składa się z rynku pierwotnego i wtórnego. Obowiązkiem uzyskiwania uprawnień zostali objęci:

- operatorzy instalacji stacjonarnych, będących źródłem emisji – uzyskują oni EUA (*European Union Allowances*),
- operatorzy statków powietrznych – uzyskują oni EUAA (*European Union Aviation Allowances*).

Metodami uzyskiwania tych uprawnień stały się ich bezpłatny rozdział (*grandfathering*) oraz aukcje w ramach krajowych planów rozdziału uprawnień (KPRU).

2. Uprawnienia do emisji gazów cieplarnianych jako przedmiot aukcji w pierwszym i drugim okresie rozliczeniowym

W pierwszym okresie rozliczeniowym (2005–2007) poprzez aukcje mogło być alokowane do 5% przyznanej puli uprawnień¹¹. Na 27 państw uczestniczących w systemie handlu emisjami w ramach EU ETS tylko cztery (Dania, Irlandia, Węgry i Litwa) określiły w KUPRU pulę uprawnień przeznaczonych do sprzedaży na aukcji (tabela 1),

Tabela 1. Liczba uprawnień przeznaczonych do sprzedaży na aukcji zgodnie z zapisami KPRU uczestników EU ETS w latach 2005–2007

Wyszczególnienie	Dania	Irlandia	Węgry	Litwa
Liczba uprawnień	5 025 000	502 201	1 420 000	552 000
Procent przyznanej puli uprawnień	5	0,75	2,5	1,5

Źródło: D. Fezekas, *Auction design, implementation and results of the European Union Emissions Trading Scheme*, The Association for Promoting Research on Carbon Economy (APREC), 2008, s. 7.

¹⁰ Dz. Urz. UE L 275/32 z 25 października 2003 r. Warto dodać, że obecnie tym systemem są objęte wszystkie państwa UE oraz trzy inne kraje: Lichtenstein, Islandia i Norwegia (od 2008 r.).

¹¹ Dyrektywa Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 13 października 2003 r. ustanawiająca system handlu przydziałami emisji gazów cieplarnianych we Wspólnocie oraz zmieniająca dyrektywę Rady 96/61/WE, Dz. Urz. UE L 275/32 25.10.2003 (art. 10).

a kolejnych dziewięć (Austria, Francja, Włochy, Luksemburg, Holandia, Hiszpania, Szwecja i Wielka Brytania) zapisało możliwość przekazania na aukcję niewykorzystanej puli uprawnień z rezerwy przeznaczonej dla nowych instalacji oraz uprawnień z instalacji, które zaprzestały działalności w danym okresie rozliczeniowym¹².

Ostatecznie w latach 2005–2007 tylko państwa pierwszej z wymienionych grup dokonały sprzedaży uprawnień na aukcji, przy czym Irlandia i Węgry przekazały dodatkowe uprawnienia pochodzące z niewykorzystanej rezerwy dla nowych inwestycji (tabela 2).

Tabela 2. Liczba uprawnień sprzedana na aukcji w latach 2005–2007

Wyszczególnienie	Dania	Irlandia	Węgry	Litwa
2005	0	0	0	0
2006	2 762 500	250 000 963 000	1 197 000	0
2007	2 262 500	0	1 177 500	552 000
2005–2007	5 025 000	1 213 000	2 374 000	552 000
Procent przyznanej puli uprawnień	5	1,81	4,18	1,5

Źródło: D. Fezekas, *op. cit.*, s. 7.

W drugim, wciąż trwającym okresie rozliczeniowym (2008–2013) poprzez sprzedaż aukcyjną uczestnicy EU ETS mogą alokować do 10% całkowitej puli przyznanych uprawnień, gdyż nie mniej niż 90% wszystkich uprawnień powinno podlegać bezpłatnemu przydziałowi. Ponadto w związku z rozszerzeniem od 1 stycznia 2012 r. funkcjonowania systemu handlu emisjami przez włączenie operatorów statków powietrznych w ostatnim roku drugiego okresu rozliczeniowego 15% uprawnień dla tych operatorów będzie rozdzielane w drodze sprzedaży aukcyjnej¹³. Liczba uprawnień sprzedawanych na aukcji przez każde państwo członkowskie będzie proporcjonalna do udziału tego państwa w łącznej ilości przypisanych emisji lotniczych wszystkim państwom członkowskim na dany rok odniesienia¹⁴.

¹² Y. Hoffman, *Auctioning of CO₂ emission allowances in the EU ETS*, Report under the project Review of EU Emissions Trading Scheme, ECOFYS, październik 2006, s. 7.

¹³ Dyrektywa Parlamentu Europejskiego i Rady 2008/101/WE z dnia 19 listopada 2008 r. zmieniająca dyrektywę 2003/87/WE w celu uwzględnienia działalności lotniczej w systemie handlu przydziałami emisji gazów cieplarnianych we Wspólnocie, Dz. Urz. UE L 8/3 z 13.01.2009 (art. 3d).

¹⁴ Szczegółowe zasady sprzedaży uprawnień w drodze aukcji operatorom statków powietrznych zostały określone w rozporządzeniu Komisji (UE) nr 1031 z dnia 12 listopada 2010 r. w sprawie harmonogramu, kwestii administracyjnych oraz pozostałych aspektów sprzedaży na aukcji uprawnień do emisji gazów cieplarnianych na mocy dyrektywy 2003/87/WE parlamentu Europejskiego i Rady ustanawiającej system handlu przydziałami do emisji gazów cieplarnianych we Wspólnocie, Dz. Urz. UE L 302 z 18 listopada 2010 r.

W drugim okresie rozliczeniowym większa liczba państw zapisała w KUPRU II możliwość sprzedaży uprawnień na aukcjach. Należą do nich: Austria, Belgia, Irlandia, Luksemburg, Holandia, Niemcy, Norwegia, Węgry oraz Wielka Brytania (tabela 3).

Tabela 3. Liczba uprawnień przeznaczonych do sprzedaży na aukcji zgodnie z zapisami KUPRU II w latach 2008–2012

Państwo	Procent całkowitej puli przyznaných uprawnień	Liczba uprawnień przewidziana do sprzedaży
Austria	1,22	2 000 000
Belgia	0,29	922 000
Irlandia	0,5	557 065
Luksemburg	5	950 000
Holandia	4	16 000 000
Niemcy	ok. 9	200 000 000
Norwegia	50	37 000 000
Węgry	5	6 590 000
Wielka Brytania	ok. 7	85 000 000

Źródło: J. Baran, A. Janik, A. Ryszko, *Handel emisjami w teorii i praktyce*, CeDeWu.pl, Wydawnictwa Fachowe, Warszawa, 2011, s. 264.

Należy zaznaczyć, że:

- w przypadku Belgii alokacja uprawnień poprzez aukcję będzie dotyczyć jedynie regionu flamandzkiego,
- w przypadku Norwegii i pozostałych krajów EOG brak jest zobowiązania do wypełniania art. 10 Dyrektywy 2003/87/WE, mówiącego, że tylko 10% uprawnień może być sprzedawane na aukcji¹⁵, stąd Norwegia przyjęła alokację poprzez aukcję 50% przyznaných uprawnień.

Polska w KPRU II przyjętym przez Radę Ministrów w dniu 6 kwietnia 2010 r. zapisała, że jeżeli liczba uprawnień przeznaczonych na krajową rezerwę nie zostanie wykorzystana, to w ostatnim roku okresu rozliczeniowego zostanie ona przeznaczona na aukcję. Będzie się to odbywało zgodnie z projektem nowej ustawy o systemie handlu uprawnieniami do emisji gazów cieplarnianych. Na aukcję mają być zatem przekazywane niewykorzystane do 31 grudnia 2012 r. uprawnienia do emisji pochodzące z:

- krajowej rezerwy uprawnień do emisji dla instalacji nowych lub tych, w których dokonano zmiany w instalacji,

¹⁵ *The Joint Committee of the European Economic Area agreed to incorporate the Emissions Trading Directive 2003/87/EC and a number of implementing provisions into the Agreement on the European Economic Area (EEA).*

- rezerwy uprawnień do emisji dla zatwierdzonych projektów wspólnych wdrożeń, które powodują obniżenie emisji dwutlenku węgla w instalacjach objętych systemem.

2. Uprawnienia do emisji gazów cieplarnianych jako przedmiot aukcji w trzecim okresie rozliczeniowym

W trzecim okresie rozliczeniowym (2013–2020) na podstawie dyrektywy Parlamentu Europejskiego i Rady 2009/29/WE z dnia 23 kwietnia 2009 r. zmieniającej dyrektywę 2003/87/WE w celu usprawnienia i rozszerzenia wspólnotowego systemu handlu uprawnieniami do emisji gazów cieplarnianych¹⁶ zasady przydziału uprawnień ulegną radykalnej zmianie. System alokacji uprawnień będzie stopniowo, ale zdecydowanie ewoluować w kierunku pełnego systemu aukcyjnego, który ma stać się jedynym systemem alokacyjnym najpóźniej w 2027 r. Począwszy od 2013 r. uprawnienia mają być sprzedawane przez państwa członkowskie na aukcjach, z wyjątkiem uprawnień przydzielonych nieodpłatnie na podstawie art. 10a lub 10c wzmiankowanej dyrektywy. Całkowita liczba uprawnień, które mają stać się przedmiotem obrotu aukcyjnego, zostanie rozdzielona między państwa członkowskie według klucza 88%, 10%, 2%, gdzie:

- 88% to liczba uprawnień rozdysponowana na podstawie udziału emisji z poszczególnych państw członkowskich w zweryfikowanej emisji z EU ETS w 2005 r. lub w średnich emisjach z lat 2005–2007 (przyjmowana jest wyższa z wartości).
- 10% to liczba uprawnień podlegająca redystrybucji między określone państwa członkowskie w interesie solidarności i wzrostu we Wspólnocie (w zależności od poziomu dochodu na mieszkańca w 2005 r. oraz perspektyw wzrostu gospodarczego w państwach członkowskich). Wartość ta zwiększa liczbę uprawnień sprzedawanych na aukcjach przez wskazane państwa członkowskie o wartości procentowe określone w załączniku IIa do dyrektywy. Dla Polski wartość ta wynosi 27%.
- 2% to liczba uprawnień podlegająca redystrybucji między państwa członkowskie na podstawie dotychczasowych wysiłków redukcyjnych. Uprzywilejowane zostaną państwa, których emisje GHG_s w 2005 r. były przynajmniej o 20% niższe od ich emisji w roku bazowym określonym w Protokole z Kioto. Sposób rozdzielania tej wartości procentowej pomiędzy danymi państwami członkowskimi został określony w załączniku IIb do dyrektywy. Dla Polski wartość ta wynosi 27%.

Nieodpłatny przydział na podstawie art. 10a w 2013 r. dla instalacji w sektorach nienarażonych na znaczące ryzyko ucieczki emisji wynosi 80% uprawnień. Następnie

¹⁶ Dz. Urz. UE L 140/63 z 5 czerwca 2009 r.

liczba bezpłatnych uprawnień będzie się corocznie zmniejszała o taką samą wielkość, aż osiągnie poziom 30% w 2020 r. Instalacje w sektorach narażonych na znaczące ryzyko ucieczki emisji (*carbon leakage*) mają otrzymać 100% uprawnień bezpłatnie. Wykaz sektorów uważanych za narażone na znaczące ryzyko ucieczki emisji został określony w decyzji KE z 24 grudnia 2009 r. Ma on być aktualizowany co 5 lat.

Nieodpłatny przydział na podstawie art. 10c w 2013 r. dla instalacji wytwórczych energii elektrycznej nie przekroczy 70% średniej rocznej ilości zweryfikowanej emisji za lata 2005–2007 wytwórców energii dla wielkości odpowiadającej ostatecznej ilości krajowego zużycia brutto danego państwa członkowskiego. Ma być następnie zredukowany stopniowo, aż do całkowitej likwidacji darmowych przydziałów dla wytwórców energii w 2020 r.

Szacuje się, że w latach 2013–2020 na aukcje trafi ok. 50% uprawnień do emisji gazów cieplarnianych.

W trzecim okresie rozliczeniowym operatorzy statków powietrznych 82% uprawnień do emisji GHG_s otrzymają bezpłatnie, a pozostała ilość będzie sprzedawana na aukcji.

Zakończenie

Unia Europejska, a wraz z nią Polska, weszła w epokę *postcarbon*. Projekt w postaci europejskiego systemu handlu emisjami gazów cieplarnianych, który początkowo uważano za czasowo ograniczony, stał się trwałym elementem systemu gospodarczego Wspólnoty i zapoczątkował rozwój pierwotnego aukcyjnego rynku instrumentami finansowymi, jakimi są zbywalne uprawnienia do emisji dwutlenku węgla. W rynku tym pokładane są duże nadzieje związane z jednej strony z osiągnięciem założonych celów polityki klimatycznej, a z drugiej ze zrealizowaniem tych celów w sposób efektywny kosztowo. Ten drugi zwłaszcza aspekt ma ogromne znaczenie dla Polski jako kraju znajdującego się na ścieżce wzrostu w relacji do kluczowych gospodarek europejskich. Warto odnotować, że Polska ma jedną z najwyższych stawek za energię elektryczną dla gospodarstw domowych w przeliczeniu na jednostkę siły nabywczej (PPS). W 2010 r. zajmowaliśmy piąte miejsce – m.in. po Malcie i Niemczech. Stąd sposoby określania przedmiotu charakteryzowanego rynku aukcyjnego powinny być bardzo uważnie analizowane.

Bibliografia

1. Baran J., Janik A., Ryszko R., *Handel emisjami w teorii i praktyce*, CeDeWu.pl Wydawnictwa Fachowe, Warszawa 2011.
2. Crocker T.D., *The Structuring of Atmospheric Pollution Control Systems. The Economics of Air Pollution*, W.N. Norton & Co., New York 1969.

3. Dębski L., *Handel uprawnieniami do emisji dwutlenku węgla jako przykład rynku alternatywnego*, [w:] *Instrumenty klasyczne i alternatywne*, A. Adamska, A. Fierl (red.), Oficyna Wydawnicza SGH w Warszawie, Warszawa 2011.
4. Drabik E., *Wykorzystanie regul aukcyjnych do handlu energią w Polsce*, „Przegląd Statystyczny” 2010, z. 4.
5. *Dyrektywa Parlamentu Europejskiego i Rady 2009/29/WE z dnia 23 kwietnia 2009 r. zmieniająca Dyrektywę 2003/87/WE w celu usprawnienia i rozszerzenia wspólnotowego systemu handlu uprawnieniami do emisji gazów cieplarnianych*, Dz. Urz. UE L 140/63 z 5 czerwca 2009 r.
6. *Dyrektywa Parlamentu Europejskiego i Rady 2008/101/WE z dnia 19 listopada 2008 r. zmieniająca Dyrektywę 2003/87/WE w celu uwzględnienia działalności lotniczej w systemie handlu przydziałami emisji gazów cieplarnianych we Wspólnocie*, Dz. Urz. UE L 8/3 z 13 stycznia 2009 r.
7. *Dyrektywa Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 13 października 2003 r. ustanawiająca system handlu przydziałami emisji gazów cieplarnianych we Wspólnocie oraz zmieniająca dyrektywę Rady 96/61/WE*, Dz. Urz. UE L 275/32 z 25 października 2003 r.
8. Dziuba D.T., *Handel aukcyjny. Rynki–metody–technologie*, Difin, Warszawa 2008.
9. Fezekas D., *Auction design, implementation and results of the European Union Emissions Trading Scheme*, The Association for Promoting Research on Carbon Economy (APREC), 2008.
10. Hoffman Y., *Auctioning of CO₂ emission allowances in the EU ETS*, Report under the project Review of EU Emissions Trading Scheme, ECOFYS, październik 2006.
11. Kuśmierczyk P., *Aukcje i przetargi*, Wydawnictwo Uniwersytetu Ekonomicznego we Wrocławiu, Wrocław 2010.
12. Montgomery W.D., *Markets in Licenses and Efficient Pollution Control Programs*, „Journal of Economic Theory” 1972, vol. 5, no. 3.
13. *Rozporządzenie Komisji (UE) nr 1031 z dnia 12 listopada 2010 r. w sprawie harmonogramu, kwestii administracyjnych oraz pozostałych aspektów sprzedaży na aukcji uprawnień do emisji gazów cieplarnianych na mocy Dyrektywy 2003/87/WE Parlamentu Europejskiego i Rady ustanawiającej system handlu przydziałami do emisji gazów cieplarnianych we Wspólnocie*, Dz. Urz. UE L 302 z 18 listopada 2010 r.
14. *Słownik wyrazów obcych PWN*, Państwowe Wydawnictwo Naukowe, Warszawa 1971.
15. The Joint Committee of the European Economic Area agreed to incorporate the Emissions Trading Directive 2003/87/EC and a number of implementing provisions into the Agreement on the European Economic Area (EEA).
16. Ustawa z dnia 23 kwietnia 1964 r. Kodeks cywilny (Dz. U., nr 16, poz. 93 z późn. zm.).
17. Ustawa z dnia 29 stycznia 2004 r. Prawo zamówień publicznych (Dz. U. z 2007 r., nr 223, poz. 1655 z późn. zm.).

Greenhouse gases emission allowances as an auction item

Greenhouse gases emission allowances, within the framework of EU ETS, constitutes the objective of the hereby study. The obligation to obtain such allowances is the responsibility of operators of static installations, which are the source of emissions, and also aircraft operators. Public authority is the issuer of allowances, i.e. particular countries covered by the system within the framework of the European Commission allowances. The allocation of allowances in National Emissions Allowance Allocation Plans has, so far, been mainly carried out based on grandfathering. Starting from 2013 auction trade will become the dominating method for such allocation. An attempt to present auction implementation for greenhouse gases emission allowances allocation, within the framework of EU ETS system, has become the goal of the hereby study.